

Frans & Marja de Boer Lichtveld

Een overzicht van 45 jaar samen werken

Frans & Marja de Boer Lichtveld passen in het rijtje Gilbert & George, Gil & Moti, Ravage, Huub en Adelheid Kortekaas, Viktor & Rolf als het gaat om duo's die gezamenlijk kunstwerken maken en waarvan het eindresultaat niet aan de een of aan de ander toegeschreven kan worden: het werk behoort ondeelbaar aan hen beiden en hun gemeenschappelijke signatuur komt uit één hand. Frans en Marja hebben 45 jaar samengewerkt – Frans is in 2016 overleden – aan hun veelal grote objecten in de openbare ruimte. Zo'n negentig stuks, eerst vooral kinetische objecten en later lichtsculpturen in allerlei vormen, maten en met wisselende materialen. In het Museum Jan van der Togt in Amstelveen wordt nu een overzichtstentoonstelling gewijd aan deze jarenlange en succesvolle samenwerking.

Door Jaap Röell

Het grootste deel van hun werk staat in de (semi) publieke ruimte van Nederland. Daar is financiering uit subsidieregelingen en/of van fondsen voor nodig. Het laatste kwart van de vorige eeuw was ook de tijd dat bij grote bouwprojecten van instellingen

en organisaties, de zogenoemde 1%-regeling werd toegepast. Frans & Marja de Boer Lichtveld hebben in hun carrière als beeldend kunstenaar regelmatig ingeschreven op opdrachten en prijsvragen. Zij waren daarin succesvol omdat zij met nieuwe technieken en materialen buitenkunst maakten die optimisme en helderheid uitstraalt. Grote sculpturen die toch een vorm van lichtheid in zich hebben. Abstracte beelden die de plek waar ze staan interessanter maken en leven geven. Hun sculpturen voegen niet slechts iets toe aan de omgeving waar ze staan, ze tillen deze veelal op.

Poort

Neem als voorbeeld het object, *Sculptured Gateway*, dat in 1997 werd geplaatst aan de Maasboulevard in Spijkenisse. Een gekleurde staalsculptuur die als het donker is, van binnenuit verlicht wordt. Van enige afstand ziet het eruit als een 17 meter hoge koele boomachtige structuur van roestvrij staal met vier bladeren van doorzichtig perspex in de top. De overheersende westenwind lijkt greep op het gebogen werk te hebben gekregen. Van nabij gezien blijkt de 'boom' gespleten te zijn. Binnenin is de

Sculptured Gateway vol leven, rood-geel boommerg. Daar toont de ruggengraat zich waaraan de boom stevigheid lijkt te ontlenuen. Een bijna utopisch beeld in zijn beheerste dynamiek: de toekomst begint hier! Een monumentaal werk dat ondanks zijn grootte nog bescheiden in maat is ten opzichte van de daar vlakbij staande hoge flatgebouwen en van die aan de overkant van de Oude Maas. Het object past als hoge toegangspoort in zijn omgeving en is tegelijkertijd letterlijk toegankelijk voor de kleine mens. De gemeente heeft met dit werk eer ingelegd bij het publiek, zoals het Jac. P. Thijsse-College in Castricum dat heeft gedaan met een gelijksoortig type werk dat in 1995 op het voorplein van de school is geplaatst – *Butterfly Tree* – en de gemeente Weert met *Big Tree* op een rotonde, ook in 1995. Objecten die voor een ieder herkenbare kwaliteit uitstralen in een begrijpelijke vormentaal, al ligt er aan veel werk van Frans & Marja een geometrische structuur ten grondslag die zich pas bij nadere beschouwing openbaart.

Reflecties

De tentoonstelling in het Museum Jan van der Togt, waar het vrije werk van Frans & Marja wordt getoond, laat zien hoe zij vanaf de jaren zeventig geëxperimenteerd hebben met moderne materialen zoals plexiglas, neon, roestvrijstaal, aluminium, spiegels, polyester en verchroomd koper. Veel van dit vrije werk lag aan de basis van hun objecten in de buitenruimte die, ondanks de grootte daarvan, het gevoel geven dat de zwaartekracht nog maar een veertje is. Dat gevoel wordt versterkt door felgekleurde zwierige stalen of bronzen elementen in de vorm van wimpels, sterren, manen en schichten die vanaf de jaren negentig bijna achteloos aan veel van hun objecten lijken te zijn toegevoegd. Die beelden blazen, mede door de heldere kleuren ervan, zwaarmoedigheid weg en maken het leven een wijle dragelijker. Ook de kleinere bronzen beelden, zoals *Moontemple*, in de expositie bij Jan van der Togt, hebben dat effect.

De laatste keer dat er een overzicht van het werk van Frans & Marja werd getoond, was in 1989 in het gemeentehuis van Hoofddorp waar schetsen, ontwerpen en maquettes te zien waren uit de direct daaraan voorafgaande jaren. De expositie in het Museum Jan van der Togt is veel meer alomvattend. Het geeft een overzicht vanaf de zestiger jaren toen Frans de Boer Lichtveld begon met het maken van ijzersculpturen die verwant zijn aan het werk dat Shinkichi Tajiri toen maakte, om vervolgens via de kinetische space objecten van Frans en Marja tezamen, uit te monden in architecturale sculpturen waarbij vorm, kleur en licht de belangrijkste dragende elementen van hun kunst werden en zij hun eigen, specifieke handschrift ontwikkelde; vrijheid in technisch kunnen. Zij hebben, tot vreugde van velen, hun reflecties in het Nederlands stedelijke landschap nagelaten.

Frans & Marja de Boer Lichtveld. Een beeld van 45 jaar samen werken, Museum Jan van der Togt, Amstelveen, 24 augustus t/m 7 oktober 2018, www.jvdtoegt.nl

Frans en Marja de Boer Lichtveld, *Sculptured Gateway*, foto Marja de Boer Lichtveld